

Mottagare
Kulturdepartementet
103 33 Stockholm
ku.remissvar@regeringskansliet.se
ku.md@regeringskansliet.se

Yttrande över Ett hållbart mediestöd för hela landet (Ds 2022:14) (Ku2022/01230)

Statens medieråd har beretts möjlighet att yttra sig över denna remiss. Statens medieråd ska verka för att stärka barn och unga som medvetna medieanvändare och skydda dem från skadlig mediepåverkan. Myndigheten ska följa medieutvecklingen när det gäller barn och unga samt sprida information och ge vägledning om barns och ungas mediasituation. Myndigheten ska fastställa åldersgränser för film som är avsedd att visas för barn under 15 år enligt lagen (2010:1882) om åldersgränser för film som ska visas offentligt.

Ärendet har beretts med de utgångspunkter som Statens medieråd, utifrån sitt uppdrag, främst har att beakta. Utifrån dessa utgångspunkter vill Statens medieråd lämna övergripande synpunkter i fråga om den allmänna inriktningen av utredningens förslag. Statens medieråd har inte möjlighet att bedöma huruvida förslagen rörande den tekniska utformningen av mediestödet och dess olika beståndsdelar i realiteten kommer att leda till de effekter som är avsedda. Myndigheten begränsar sig således till att kommentera förslagets inriktning, med fokus på de delar som berör barn och unga som användare av nyhetsmedier.

Avsnitt 4 Medielandskapets utveckling

Statens medieråd delar promemorians bild av medielandskapets utveckling och därmed att en strävan mot ett teknikneutralt stöd är rimlig. Dock saknas en mer utförlig beskrivning av medieanvändningen och nyhetskonsumtionen bland barn, där Statens medieråds *Ungar & medier* – landets största

undersökning av barns och ungas medievanor – kunde tjänat som underlag.¹ Undersökningen omfattar barn och unga från 0 till 18 år. Även myndighetens fördjupade analys av Ungar & medier-data när det gäller just nyhetskonsumtionen i dessa åldersgrupper – *Nyhetsens behag* (2019) – är relevant i sammanhanget.² Rapporten belyser bl.a. vilka nyhetsleverantörer, plattformar och kanaler de litar på, hur och varför de tar del av, själva delar och kommenterar olika nyheter och vilka implikationer resultaten kan ha ur ett medie- och informationskunnighetsperspektiv. Vidare undersöks hur bakgrundsvariabler som föräldrars utbildningsnivå, inkomst etc. påverkar barnens nyhetskonsumtion. Vikten av att även minderåriga har tillgång till tillförlitlig nyhetsförmedling kan knappast överskattas och är en aspekt som bör beaktas när det gäller förslag och dess konsekvenser. I den delen bör nämnas att papperstidning som nyhetskälla används i allt lägre utsträckning bland barn 9–18 år. I *Ungar & medier 2019* framgår att endast mellan 3 % (13–16 år) och 6 % (17–18 år) (9–12 år: 5 %) uppger att de tar del av nyheter i papperstidning varje dag, medan mellan 19 % (9–12 år) och 54 % (17–18 år), (13–16 år: 43 %) uppger att de tar del av nyheter i mobilen varje dag.

Observera att ovanstående siffror gäller de som uppgett att de tar del av nyheter över huvud taget (9–12 år: 63 %, 13–16 år: 71 %, 17–18 år: 83 %).

När det gäller de yngsta åldersgrupperna (0–8 år) är andelarna som tar del av nyheter givetvis lägre, men bland 5–8-åringarna är det 40 % som tar del av nyheter. I alla dessa åldersgrupper (0–8 år) är det tv som är den främsta nyhetskällan följt av dator/surfplatta. När det gäller papperstidning är andelarna som svarar ”nej” 91 % bland 5–8-åringar och bland de lägre åldrarna har läskunnigheten en avgörande betydelse. Observera att svaren i dessa åldersgrupper har lämnats av vårdnadshavare.

Avsnitt 7 Utgångspunkter för utformningen av framtidens mediestöd

Utredningen föreslår att det fortsatt ska vara ett uttalat syfte med mediestödet att bidra till en mångfald av allmänna nyhetsmedier av hög kvalitet när sådan mångfald är av särskild vikt. Statens medieråd instämmer i utredningens bedömning att mångfaldsmålet bör behållas som ett syfte med mediestödet. Det är av stor vikt att barn och unga fortsatt har tillgång

¹ <https://www.statensmedierad.se/rapporter-och-analyser/ungar--medier>

² <https://www.statensmedierad.se/rapporter-och-analyser/material-rapporter-och-analyser/nyhetens-behag>

till ett brett urval av nyheter och medier. Mediestödet bör syfta till att bidra till en sådan utveckling.

Utredningen lyfter även fram att framtidens mediestöd bör bli mer teknikneutralt. Mot bakgrund av de undersökningar Statens medieråd har genomfört om barns och ungas medieanvändning bedömer myndigheten att ett mer teknikneutralt mediestöd bör gynna barns och ungas tillgång till och användning av nyhetsmedier.

Avsnitt 8 Grunderna för mediestödet

Utredningen föreslår att det införs ett demokrativillkor som innebär att mediestöd endast ska få lämnas till medier som har en publicistisk verksamhet som inte står i strid med grunderna för det demokratiska styrelseskicket samt respekten för alla människors lika värde och den enskilda människans frihet, integritet och värdighet. Med utgångspunkt i det uppdrag Statens medieråd har att skydda barn och unga från skadlig mediepåverkan, anser myndigheten att det är rimligt att statligt stöd begränsas till medier som respekterar de grundläggande principer, bl.a. om människors lika värde, som det svenska styrelseskicket vilar på. Myndigheten instämmer i utredningens ståndpunkt att medierna har en grundläggande betydelse för det demokratiska samhället och att meningar ska brytas mot varandra, men att det finns en avgörande skillnad mellan den yttrandefrihetsrättsliga regleringen och bedömningar av om ett medium ska anses vara berättigat till statligt stöd. Statens medieråd avstår från att kommentera demokrativillkorets närmare utformning.

Vad beträffar allmänna nyhetsmedier som är riktade till de nationella minoriteterna, instämmer Statens medieråd i utredningens bedömning att mediestöd för allmänna nyhetsmedier som är riktade till de nationella minoriteterna bör vara möjligt, även om dessa medier inte uppfyller villkoren om periodicitet och god användarförankring. Det är angeläget att barn och unga som tillhör de nationella minoriteterna har möjlighet att ta del av nyheter på sitt eget språk eller som rör de nationella minoriteterna.

Avsnitt 10.2 Mediestödsnämndens sammansättning

Statens medieråd tillstyrker förslaget och instämmer i utredningens bedömningar avseende vikten av att stärka nämndens oberoende.

I övrigt har myndigheten inga synpunkter på promemorian.

I detta ärende har direktören Anna-Karin Lindblom beslutat. Föredragande har varit utredaren Jan Christofferson.

Anna-Karin Lindblom

Jan Christofferson